

คำนำ

ชุดกิจกรรม เรื่อง รัตนะที่พึงทางใจ พระพุทธศาสนานำชีวิต รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ส22101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนานุกูล” จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่คงทน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ประกอบด้วยชุดกิจกรรม ทั้งหมด จำนวน 4 ชุด

ชุดที่ 1 กำเนิดศาสนา

ชุดที่ 2 พระไตรปิฎกล้ำค่า

ชุดที่ 3 หลักธรรมนำใจ

ชุดที่ 4 ก่อเกิดศาสนสาวก ชาตกเรื่องเล่า

สำหรับชุดนี้เป็นชุดกิจกรรม ชุดที่ 1 เรื่อง กำเนิดศาสนา มีเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติ เหตุการณ์ช่วงผจญมาร การตรัสรู้และการสอนธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจ เนื้อหาได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ชุดกิจกรรมได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และได้นำไปใช้ เพื่อทดลอง หาประสิทธิภาพแล้ว จึงสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างดี ข้าพเจ้าจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเป็นตัวอย่างแก่ ผู้ที่สนใจได้ต่อไป

พุทธมนต์ อ่อนทา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	1
สารบัญ.....	2
คำแนะนำในการใช้สำหรับครู.....	3
คำแนะนำในการใช้สำหรับนักเรียน.....	4
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้.....	5
สาระการเรียนรู้.....	6
แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง พุทธประวัติ.....	7
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน.....	10
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง พุทธประวัติ.....	11
ใบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง พุทธประวัติ.....	19
ใบกิจกรรมที่ 1.2 เรื่อง พุทธประวัติ ตอนผจญมาร ตรัสรู้ สั่งสอน.....	21
ใบกิจกรรมที่ 1.3 เรื่อง ตามรอยพระพุทธรเจ้า.....	22
แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง พุทธประวัติ.....	23
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน.....	26
ภาคผนวก.....	27
เฉลยคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง พุทธประวัติ.....	28
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง พุทธประวัติ.....	29
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1.2 เรื่อง พุทธประวัติ ตอนผจญมาร ตรัสรู้ สั่งสอน.....	31
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1.3 เรื่อง ตามรอยพระพุทธรเจ้า.....	32
เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง พุทธประวัติ.....	33
แบบบันทึกคะแนน.....	35

คำแนะนำในการใช้สำหรับครู

1. ชุดกิจกรรม เรื่อง รัตนะที่พึงทางใจ พระพุทธศาสนานำชีวิต รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ส22101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาหูกุล” ชุดที่ 1 กำเนิดศาสนา ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พุทธประวัติ
2. ศึกษาคู่มือครูเกี่ยวกับรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้เนื้อหาที่สอน เอกสารชุดกิจกรรม และคำชี้แจงต่างๆ ให้เข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
3. เตรียมสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อมและครบจำนวนนักเรียน
4. เมื่อมีกิจกรรมกลุ่ม ให้แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือครู จำนวนกลุ่มขึ้นอยู่กับนักเรียนในชั้นเรียน โดยคละนักเรียนเรียนเก่งปานกลางและอ่อน ให้มีการเลือกประธานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบแก่สมาชิกในกลุ่ม
5. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเอง แนะนำขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมแนวปฏิบัติในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้แล้วจึงทำแบบทดสอบก่อนเรียน
6. ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและตอบข้อสงสัยต่างๆ ระหว่างเรียนพร้อมทั้งสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน
7. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วนให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้ว นำผลทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแจ้งให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าทางการเรียน
8. เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้งชุดกิจกรรม ให้นักเรียนร่วมตรวจสอบเก็บชุดกิจกรรม เก็บคืนครูผู้สอนเพื่อบันทึกคะแนน
9. ถ้านักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมไม่เข้าใจ ครูควรแนะนำเพิ่มเติม อาจให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียนจะทำให้นักเรียนมีทักษะและมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

คำแนะนำในการใช้สำหรับนักเรียน

ชุดกิจกรรม เรื่อง รัตนะที่พึงทางใจ พระพุทธศาสนานำชีวิต รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ส22101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาณุกูล” เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพุทธประวัติเหตุการณ์ช่วงผจญมาร การตรัสรู้ และการสอนธรรมของพระพุทธเจ้า รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติตามแบบอย่างพุทธประวัติเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญ การใช้ชุดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาผลการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเมื่อเรียนจบ นักเรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใดบ้าง
2. นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ โดยเริ่มทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจคำตอบที่เฉลยไว้ท้ายเล่ม เพื่อให้รู้ว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษามากน้อยเพียงใด
3. ศึกษาเอกสารใบความรู้ และทำใบกิจกรรมตามที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจอีกครั้ง
5. นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อนทำกิจกรรม
6. ถ้านักเรียนต้องการเนื้อหาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม สามารถค้นคว้าได้จากหนังสือหรือเว็บไซต์ตามบรรณานุกรมที่ระบุไว้ท้ายเล่มของชุดกิจกรรม

ชุดที่ 1 กำเนิดศาสนา

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เขียนบรรยายภาพพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
2. อธิบายพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
3. วิเคราะห์ถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติเพื่อการตรัสรู้ได้
4. อธิบายความหมายของคำว่ามีทางพระพุทธศาสนาได้
5. วิเคราะห์ข้อคิด และคุณธรรมที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
6. วิเคราะห์พุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

สาระการเรียนรู้

- พุทธประวัติ
 1. ตอนการผจญมาร
 2. ตอนการตรัสรู้
 3. ตอนการสั่งสอน

- การปฏิบัติตามแบบอย่างพุทธประวัติเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญ

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน
2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. การผจญมารของพระพุทธเจ้า หมายถึงอะไร
 - ก. การปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดก่อนการตรัสรู้
 - ข. การต่อสู้กับกิเลสที่คอยขวางมิให้ตรัสรู้
 - ค. การค้นหาความจริง ก่อนการที่จะตรัสรู้
 - ง. การกำจัดบุคคลผู้คิดร้ายพระองค์ก่อนวันจะตรัสรู้
2. ข้อใด ให้ความหมายคำว่า “การตรัสรู้” ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. การรู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้
 - ข. การรู้ความจริงในสิ่งที่คนอื่นไม่รู้
 - ค. การรู้ความจริงที่ทำให้ความบริสุทธิ์แก่ตนเอง
 - ง. การรู้ความจริงทั้งทางธรรมและทางโลก
3. เหตุการณ์ก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ ข้อใดถูกต้อง
 - ก. ทรงรับหญ้ากู่สะจากนางสุชาดา
 - ข. ทรงรับข้าวมธุปายาสจากนายโสถติยะ
 - ค. พระองค์เสด็จข้ามแม่น้ำเนรัญชราไปทางฝั่งตะวันออก
 - ง. ประทับนั่งขัดสมาธิ ณ โคนต้นโพธิ์ ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก

4. ให้เรียงลำดับการค้นคว้าทางพันธุศาสตร์ของพระพุทธเจ้าจากก่อนไปหลัง
 - ก. ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญตบะ → บำเพ็ญเพียรทางจิต → บำเพ็ญทุกกรกิริยา
 - ข. ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญตบะ → บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญเพียรทางจิต
 - ค. บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญตบะ → ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญเพียรทางจิต
 - ง. บำเพ็ญตบะ → ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญเพียรทางจิต

5. พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีทางใดในการตรัสรู้
 - ก. ทรงบำเพ็ญตบะ
 - ข. ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ
 - ค. ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา
 - ง. ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต

6. พระพุทธรูปปางมารวิชัยมาจากเหตุการณ์พุทธประวัติในตอนใด
 - ก. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญตบะ
 - ข. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงฝึกปฏิบัติโยคะ
 - ค. ตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
 - ง. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงสมาธิแล้วปราบพญามารที่รังควาญ

7. จากพุทธประวัติตอน ฌณุมาร พระแม่ธรณีในทางภาษาธรรมเปรียบได้กับสิ่งใด
 - ก. อิทธิบาท 4
 - ข. บารมีทั้ง 10
 - ค. กุศลกรรมบถ
 - ง. สาราณียธรรม

8. ข้อใด มิใช่ เหตุผลที่พระพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมแก่เบญจวัคคีย์ก่อนใครๆ
 - ก. เพราะทรงคิดว่าปัญจวัคคีย์ เป็นผู้อาวุโสกว่าผู้อื่น
 - ข. เพราะต้องการให้ปัญจวัคคีย์เป็นสักขีพยานแห่งการตรัสรู้
 - ค. เพราะนึกถึงอุปการะคุณที่ปัญจวัคคีย์เคยรับใช้มาก่อน
 - ง. เพราะต้องการเปลื้องความเห็นผิดของปัญจวัคคีย์

9. การศึกษาพุทธประวัติให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างไร

- ก. เป็นการเผยแพร่พุทธประวัติ
- ข. เป็นแบบอย่างการทำความดี
- ค. เป็นการเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- ง. เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา

10. เจ้าชายสิทธัตถะทรงศึกษาวิชาในข้อใด กับอาจารย์ดาบส กาลามโคตร และอุทก

- ดาบส รามบุตร
- ก. ฝึกปฏิบัติโยคะ
- ข. ความรู้ทางศิลปะศาสตร์
- ค. ฝึกจิต บำเพ็ญตบะ
- ง. บำเพ็ญทุกกรกิริยา

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน
2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนน

ใบความรู้ 1

พุทธประวัติ

เจ้าชายสิทธัตถะ ในปีที่ทรงพระชนมายุได้ 29 พรรษาได้เสด็จประพาสพระราชอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บคนตาย และสมณะ ตามลำดับ พระองค์ทรงสลดพระทัยในความทุกข์ยาก และความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทรงตัดสินใจพระทัยเสด็จออกผนวชในคืนวันนั้น โดยทรงม้ากัณฐกะ มีนายฉันทะ เป็นผู้ตามเสด็จสู่แคว้นมคธเมื่อเสด็จถึงแม่น้ำโนมาเข้าสู่ฝั่งของแคว้นมัลละ ประทับยับยั้งอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำนั้น ทรงตัดพระเมาลีของพระองค์ด้วยพระขรรค์ แล้วทรงอธิฐานเพศบรรพชิตทรงผนวชเป็นสมณะ ณ ฝั่งแม่น้ำ

ภาพที่ 1 เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช

ที่มา : <http://www.learntripitaka.com/History/Buddhist.html> ,29/03/2558

จากนั้นได้แสวงหาทางพ้นทุกข์ โดยเสด็จเข้าไปอบรมศึกษาใน สำนักอาหารดาบส กาลามโคตร และสำนักอุทกดาบสรามบุตร ทรงเห็นว่าลัทธิของ 2 สำนักนั้นไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ใด จึงทรงอำลาจากสำนักดาบสทั้งสองนั้น เสด็จจาริกแสวงหาโมกขธรรมต่อไปจนถึง ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม อันมีแม่น้ำเนรัญชราไหลผ่าน ได้ประทับอยู่ในป่า ณ ตำบลนี้ ทรงเริ่มบำเพ็ญทุกรกิริยา โดยประการต่างๆ อย่างเคร่งครัด แต่ก็ไม่ทรงพบทางพ้นทุกข์ได้ ในเวลานั้น พวกปัญจวัคคีย์ คือ ภิกษุ 5 รูป อันได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ มีความเลื่อมใสในพระสิทธัตถะด้วยเชื่อว่าพระองค์ จนนได้สำเร็จ เป็นพระพุทธเจ้า จึงได้พากันมาเฝ้าปฏิบัติพระองค์ด้วยความเคารพ

ภาพที่ 2 พระพุทธเจ้าบำเพ็ญทุกรกิริยา

ที่มา : <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?f=38&t=39613>, 29/03/2558

การผจญมาร

ก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ ได้มีเหตุการณ์มารผจญเกิดขึ้นกับพระองค์ ได้มีเหล่ามารจำนวนมาก ถือหอกดาบและอาวุธอื่นๆ มุ่งหน้ามาที่ประทับของพระองค์ เพื่อจะมาขัดขวางทำลายมิให้ได้ตรัสรู้ มารได้กล่าวหาว่าพระสิทธัตถะมาแย่งบัลลังก์ที่ไต่ตันโพธิ์ ซึ่งเป็นของตนไป จึงมาเรียกร่องคืน โดยได้อ้างพยานที่เป็นมารพวกเดียวกัน

ภาพที่ 3 พุทธประวัติ ตอน การผจญมาร

ที่มา : <http://buddhismarticles.com/?p=682>, 29/03/2558

ขณะนั้น พระพุทธองค์ไม่อาจหาใครเป็นพยานได้ว่าที่บัลลังก์ที่นั่งนั้นเป็นของพระองค์ จึงทรงยื่นพระหัตถ์ชี้ลงที่พื้นดินเพื่อขอให้แผ่นดินเป็นพยาน ทันใดนั้น ได้มีแม่น้ำงธรณีผุดขึ้นจากพื้นดิน เพื่อเป็นพยานให้กับพระองค์ พร้อมบีบมวยผมเป็นน้ำท่วมเหล่ามารจนพ่ายแพ้ไป ซึ่งน้ำที่ออกจากมวยผมนั้น เป็นน้ำที่พระพุทธองค์เคยกรวดไว้ตอนที่ทรงบำเพ็ญบารมีทุกๆชาติ จึงรวมเป็นน้ำจำนวนมหาศาลมาช่วยพระองค์ให้ชนะมาร

เมื่อเหล่ามารได้พ่ายแพ้ไปแล้ว จึงได้คิดหาวิธีการใหม่ ที่จะเอาชนะพระพุทธองค์ให้ได้ ก่อนที่จะตรัสรู้ จึงส่งธิดามาร 3 คน ได้แก่ นางตมहा นางอรดี และนางราคา มาช่วยยวนให้ พระองค์หลงใหล แต่ก็ไม่สำเร็จ พระทัยของพระองค์คงหนักแน่นตามที่ได้อธิษฐานจิตไว้ จนได้ บรรลุเป็นพระพุทธเจ้าในลำดับต่อมา หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้ว มารจึงหมดโอกาสที่จะขัดขวางรังควานได้อีกต่อไป

ภาพที่ 4 ธิดามารผจญ

ที่มา : <http://buddhismarticles.com/?p=682,29/03/2558>

ในพระพุทธศาสนา มาร หมายถึง สิ่งที่มาบกวนขัดขวางมิให้บรรลุถึงสิ่งที่ตั้งใจ มี 5 ประการ ได้แก่

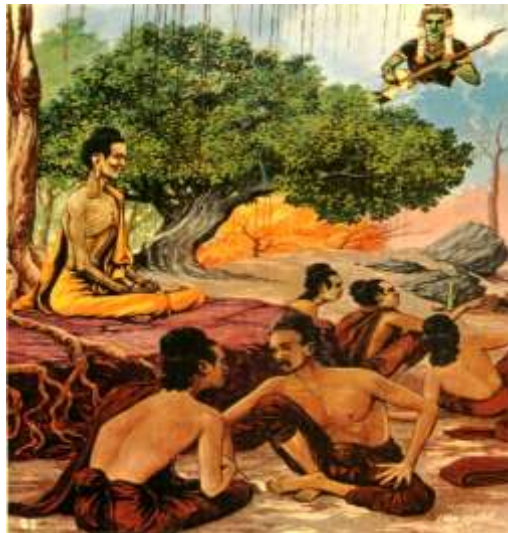
1. กิเลสมาร มารคือกิเลสที่เกิดกับใจ
2. ชนธมาร มารคือชั้น 5 อันเป็นองค์ประกอบของชีวิต ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งองค์ประกอบทั้งห้านี้ มีความแปรปรวนและเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ
3. อภิสังขารมาร มารคือความนึกคิดปรุงแต่งที่คิดไปในทางลบ
4. เทวปุตตมาร มารคือเทวบุตร ซึ่งอาศัยอยู่ในสวรรค์ชั้นกามาวจร คอยขัดขวางการทำความดีของผู้อื่น และ
5. มัจจุมาร มารคือความตาย ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางโอกาสที่จะได้พบกับสิ่งที่ตั้งใจ แต่มารที่เกิดกับพระพุทธองค์นั้น คือ กิเลสที่เกิดขึ้นในพระทัยของพระองค์ ซึ่งจะเป็นตัวขัดขวางมิให้ตรัสรู้ อันได้แก่การต่อสู้ทางความคิดของพระองค์ระหว่างกิเลสกับธรรมะ ด้านหนึ่งมุ่งจะบรรลุเป็นพระพุทธเจ้า แต่อีกด้านหนึ่งยังคิดถึงความสะดวกสบายในอดีตและความทุกข์ทรมานในการบำเพ็ญเพียร

กิเลสที่ทำให้ผจญพระองค์ในครั้งนี้ มิใช่เป็นครั้งแรก เมื่อตอนที่พระสิทธัตถะออกผนวช ก็ได้มีมารมาขัดขวางมิให้ออกบวชเช่นกัน มารนั้นหมายถึงกิเลสที่จะทำให้เกิดความลังเลในการออกบวช และเลิกล้มความตั้งใจ แต่พระองค์ก็ทรงชนะมารได้ทุกครั้ง ด้วยพระทัยที่หนักแน่น และบุญบารมีที่สั่งสมมาจึงสามารถเอาชนะมารได้

การตรัสรู้

นับแต่ปีที่ทรงผนวชถึงปีที่ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างเคร่งครัดนั้น เป็นเวลา 6 ปีแล้ว พระสิทธัตถะทรงแน่วพระทัยว่า การบำเพ็ญทุกรกิริยานั้นไม่ใช่ทางพ้นทุกข์แน่ และประกอบกับเวลานั้น ท้าวสักกะได้เสด็จมาเฝ้า ทรงคิดพิณ 3 สายถวายเป็นถวาย คือ สายหนึ่งตึงเกินไปมักขาด สายหนึ่งหย่อนเกินไปเสียงไม่เพราะ สายหนึ่งพอดี เสียงไพเราะยิ่งทำให้พระสิทธัตถะแน่วพระทัยยิ่งขึ้นว่า การทำความเพียรเคร่งครัดเกินไปนั้นไม่ใช่ทางพ้นทุกข์อย่างแน่แท้ พระองค์จึงทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา ทรงหันมาบำเพ็ญเพียรทางจิตร อันได้แก่ สมถะ (ความสงบ) วิปัสสนา (ปัญญา) โดยทรงเริ่มเสวยพระกระยาหาร ตามปกติ พวกรัทธิขุปัญญาวัคคีย์ทั้ง 5 เห็นดังนั้น จึงคลายศรัทธาเลิกเฝ้าปฏิบัติ แล้วพากันไปอยู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี

ภาพที่ 5 ท้าวสักกะเสด็จมาเฝ้า

ที่มา : https://dhammaweekly.wordpress.com/2010/04/06/_29/03/58

ต่อมาถึงวันเพ็ญเดือนวิสาขะ เวลาเช้า พระองค์เสด็จไปประทับที่โคนต้นไทรต้นหนึ่ง ใกล้แม่น้ำเนรัญชรา เวลานั้นนางสุชาดา ธิดาสาวของกมุทพินายบ้านเสนานิคม ตำบลอรุเวลา ได้จัดข้าวมธุปายาสใส่ถาดทองคำ นำไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรนั้นตามลัทธินิยมของตน ครั้นเห็นพระสิทธัตถะประทับนั่งอยู่ก็เข้าใจว่าเป็นเทวดาจึงน้อมถวายข้าวมธุปายาสพร้อมทั้งถาดทองคำ แล้วหลีกไป พระสิทธัตถะทรงรับข้าวมธุปายาสแล้วเสด็จไปยังแม่น้ำเนรัญชรา ทรงสรองสนานพระวรกาย แล้วเสวยข้าวมธุปายาสแล้วทรงลอยถาดลงในกระแสแม่น้ำเนรัญชรา ครั้นแล้วแล้วจึงเสด็จไปประทับในดงไม้สาละใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

ภาพที่ 6 นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส

ที่มา : http://www.kammattana.com/buddha-life_6.htm,29/03/2558

ครั้นย่างเข้ายามเย็น พระสิทธัตถะก็เสด็จจากป่าสาละไปยังต้นอัสสัตถพฤกษ์(มหาโพธิ) ต้นหนึ่ง ซึ่งอยู่ริมฝั่งที่โค้งแม่น้ำเนรัญชราฝั่งตะวันตก ระหว่างทางทรงรับฟ่อนหญ้าคาที่คนหาหญ้าขายชื่อ โสตถิยะน้อมถวาย 8 ฟ่อน ทรงนำไปปูลาดเป็นบัลลังก์ที่ควงไม้มหาโพธิ์นั้น แล้วประทับลงบนบัลลังก์นั้น ผินพระพักต์ไปทางทิศตะวันออก ทางแม่น้ำเนรัญชรา ทรงบำเพ็ญเพียรทางใจ คือ ทรงเจริญสมณะและวิปัสสนาได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าในยามสุดท้ายแห่งวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ก่อนพุทธศักราช 45 ปี

ภาพที่ 7 โสตถียะถวายหญ้าคา

ที่มา : <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?t=50297,29/03/2558>

ครั้นตรัสรู้แล้ว พระพุทธองค์ได้ประทับเสวยวิมุตติสุขอยู่ 7 สัปดาห์ ในสถานที่ทั้ง 7 แห่ง แห่งละสัปดาห์คือที่ต้นมหาโพธิ ที่อนิมิสเจดีย์ ที่รัตนจงกรมเจดีย์ ที่รัตนฆรเจดีย์ ที่ต้นชपालนิโครธ ที่ต้นมุจลินท์ (ต้นจิก) และ ที่ต้นราชชาตนะ (ต้นเกด) ตามลำดับ

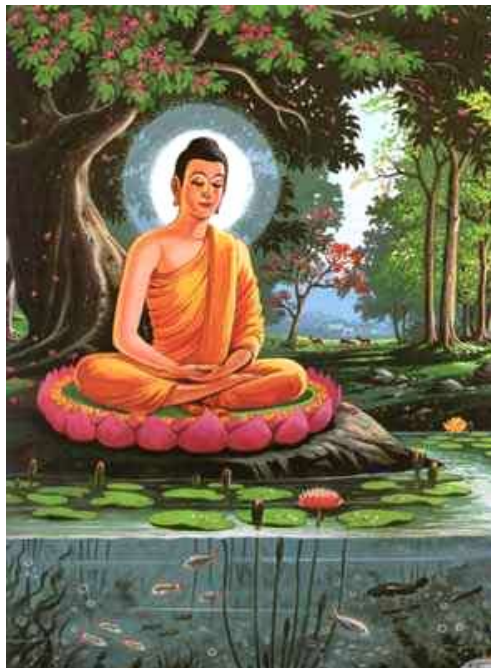
การสั่งสอน

หลังจากพระองค์ได้เสร็จสิ้นการเสวยวิมุตติสุขแล้ว พระองค์มาพิจารณาหลักการของพระองค์อีกครั้งหนึ่งว่าธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นี้จะควรเผยแพร่สั่งสอนคนต่อไปหรือไม่ ทรงพิจารณาเห็นว่าธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้นั้นเป็นคุณอันลึกซึ้ง บุคคลผู้ยินดีในกามยากที่จะบรรลุตามได้ เกิดความท้อพระทัยที่จะตรัสสอนขึ้น แต่อาศัยพระกรุณาของพระองค์ที่มีต่อหมู่สัตว์ จึงทรงพิจารณาอีกว่าจะมีผู้สามารถรู้ทั่วถึงธรรมนั้นบ้างหรือไม่ ก็ทรงทราบด้วยปัญญาว่าบุคคลในโลกนี้มีกิเลสน้อยก็มี มีกิเลสหนักก็มี เป็นผู้สามารถจะรู้ตามก็มี ไม่รู้ตามก็มี เป็นผู้สอนได้โดยง่ายก็มี สอนยากก็มี โดยพระองค์ได้เปรียบบุคคลเหมือนดอกบัว 3 ชนิด คือ ชนิดหนึ่งยังจมอยู่ในน้ำ ชนิดหนึ่งโผล่ขึ้นมาเหนือน้ำ ชนิดหนึ่งขึ้นมาพ้นน้ำแล้ว และเพิ่มมาอีกชนิดหนึ่งคือ ชนิดที่อยู่ใต้น้ำลึกลงไปอีก ดอกบัว 4 ชนิดนี้ แต่ละชนิดจะรอวันบานแตกต่างกัน พวกที่ขึ้นมาพ้นน้ำ รอรับแสงอาทิตย์แล้วจะบานในวันนี้ พวกเสมอน้ำ จะบานในวันพรุ่งนี้ พวกที่จมอยู่ในน้ำ จะบานในวันต่อมา แต่พวกที่อยู่ลึกใต้น้ำในโคลนตมไม่สามารถจะบานได้เลย เป็นได้แค่อาหารของปลาและเต่าเท่านั้น ซึ่งเปรียบได้กับบุคคล 4 ประเภท คือ

1. ผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลม เมื่อได้ฟังธรรมแล้วสามารถรู้ตามได้เลยเรียกว่า **อุคคตัตถุญญ** เปรียบกับบัวชนิดบานวันนี้
2. ผู้มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมแล้ว ต้องใช้เวลาทบทวนบ้าง จึงจะรู้ตามได้ เรียกว่า **วิปจิตถุญญ** เปรียบกับบัวชนิดที่จะบานในวันพรุ่งนี้
3. ผู้มีสติปัญญาพอใช้ เมื่อได้ฟังธรรมแล้วต้องใช้เวลาฝึกฝนนานหน่อย จึงจะรู้ตามได้ เรียกว่า **เหยยะ** เปรียบกับบัวชนิดที่จะบานในวันต่อ ๆ ไป
4. ผู้มีกิเลสหนาสติปัญญาทึบ ไม่มีความเพียรพยายามที่จะสามารถฟังธรรมให้เข้าใจได้เลย เรียกว่า **ปทปรมะ** เปรียบกับบัวชนิดอยู่ในใต้น้ำหรือในโคลน (เป็นคนอากัพ)

บุคคล 3 พวกแรก เป็นพวกที่พระพุทธเจ้าสามารถจะสั่งสอนให้รู้ตามได้ แต่พวกสุดท้าย พระพุทธเจ้าไม่สามารถสั่งสอนได้เลยต้องปล่อยให้ไปไปตามกรรม เมื่อพิจารณาได้ดังนี้ พระองค์จึงเริ่มตั้งพุทธปณิธานจะดำรงพระชนม์อยู่ จนกว่าจะแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ ประกาศคำสอนให้แพร่หลาย สำเร็จประโยชน์แก่มหาชน

ภาพที่ 8 โสตถิยะถวายเป็นอภิวาท

ที่มา : <http://www.learntripitaka.com/History/Buddhist.html> /,29/03/2558

การแสดงธรรมครั้งแรกและการบวชของพระสาวกองค์แรก

เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตกลงพระทัยที่จะทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์แล้ว ก็ได้ใคร่ครวญว่าใครควรจะได้รับการสอนเป็นคนแรกทรงระลึกถึงอาจารย์ทั้ง 2 คือ อาฬารดาบส และอุทกดาบส ซึ่งได้สั่งสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่พระองค์จนได้ ฌาน 8 ก่อนจะได้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง แต่ทรงทราบว่าท่านทั้ง 2 นั้นสิ้นชีพแล้ว จึงทรงนึกถึงนักบวชทั้ง 5 หรือ เบญจวัคคีย์ คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ที่คอยรับใช้ปฏิบัติ (คืออุปัฏฐาก) เมื่อคราวบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่ จึงได้ตัดสินพระทัยที่จะเสด็จไปแสดงธรรมโปรดเบญจวัคคีย์

พระองค์ได้เสด็จไปแสดงธรรมโปรดเบญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 8 ได้แสดงพระธรรมเทศนาแก่นักบวชชื่อว่า พระธรรมจักรกัปปวัตตสูตร โปรดเบญจวัคคีย์ ทำให้โกณฑัญญะ บรรลุธรรมก่อน แล้วได้ทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงบวชให้ด้วยพระองค์เอง ด้วยวิธีที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา จึงนับว่าได้เป็นสาวกองค์แรกในพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 9 แสดงธรรมโปรดเบญจวัคคีย์

ที่มา : https://www.matichonweekly.com/column/article_20217,29/03/2558

ใบกิจกรรมที่ 1.1

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 ฉะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. เขียนบรรยายภาพพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
2. วิเคราะห์ข้อคิด และคุณธรรมที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพพุทธประวัติ พร้อมทั้งวิเคราะห์คติธรรมจากภาพ

บรรยายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คติธรรมจากภาพ

.....

.....

.....

ที่มา : <http://buddhismarticles.com/?p=682>

บรรยายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

คติธรรมจากภาพ

.....

.....

.....

ที่มา : <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?t=46078>

บรรยายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

คติธรรมจากภาพ

.....

.....

.....

ที่มา : <https://teerapong081.files.wordpress.com/2012/12/image-09-1pw.jpg>

ใบกิจกรรมที่ 1.2

เรื่อง : พุทธประวัติ ตอนผจญมาร ตรัสรู้ สั่งสอน (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. อธิบายพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
2. วิเคราะห์ถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติเพื่อการตรัสรู้ได้
3. อธิบายความหมายของคำว่ามารในทางพระพุทธศาสนาได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติ แล้วเขียนลงในแผนภาพ

การผจญมาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การตรัสรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การสั่งสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 1.3

เรื่อง : ตามรอยพระพุทธเจ้า (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. วิเคราะห์พุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอน แล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหา และแนวทางการแก้ไข แล้วบันทึกลงแผนภาพ

ปัญหาที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

ปัญหาเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนใด
ตอน.....

สาเหตุของปัญหา

.....

.....

.....

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ให้เรียงลำดับการค้นคว้าทางพันธุกรรมของพระพุทธเจ้าจากก่อนไปหลัง
 - ก. ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญตบะ → บำเพ็ญเพียรทางจิต → บำเพ็ญทุกกรกิริยา
 - ข. บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญตบะ → ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญเพียรทางจิต
 - ค. ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญตบะ → บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญเพียรทางจิต
 - ง. บำเพ็ญตบะ → ฝึกปฏิบัติโยคะ → บำเพ็ญทุกกรกิริยา → บำเพ็ญเพียรทางจิต

2. การผจญมารของพระพุทธเจ้า หมายถึงอะไร
 - ก. การปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดก่อนการตรัสรู้
 - ข. การต่อสู้กับกิเลสที่คอยขวางมิให้ตรัสรู้
 - ค. การค้นหาความจริง ก่อนการที่จะตรัสรู้
 - ง. การกำจัดบุคคลผู้คิดร้ายพระองค์ก่อนวันจะตรัสรู้

3. ข้อใด ให้ความหมายคำว่า “การตรัสรู้” ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. การรู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้
 - ข. การรู้ความจริงในสิ่งที่คนอื่นไม่รู้
 - ค. การรู้ความจริงที่ทำให้ความบริสุทธิ์แก่ตนเอง
 - ง. การรู้ความจริงทั้งทางธรรมและทางโลก

4. เหตุการณ์ก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ ข้อใดถูกต้อง
 - ก. ทรงรับหญ้าकुสะจากนางสุชาดา
 - ข. ทรงรับข้าวมธุปายาสจากนายโสถติยะ
 - ค. พระองค์เสด็จข้ามแม่น้ำเนรัญชราไปทางฝั่งตะวันออก
 - ง. ประทับนั่งขัดสมาธิ ณ โคนต้นโพธิ์ ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก

5. พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีทางใดในการตรัสรู้
 - ก. ทรงบำเพ็ญตบะ
 - ข. ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ
 - ค. ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา
 - ง. ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต

6. จากพุทธประวัติตอน ผจญมาร พระแม่ธรณีในทางภาษาศรรณเปรียบได้กับสิ่งใด
 - ก. อิทธิบาท 4
 - ข. บารมีทั้ง 10
 - ค. กุศลกรรมบถ
 - ง. สาราณียธรรม

7. พระพุทธรูปปางมารวิชัยมาจากเหตุการณ์พุทธประวัติในตอนใด
 - ก. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญตบะ
 - ข. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงฝึกปฏิบัติโยคะ
 - ค. ตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
 - ง. ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงสมาธิแล้วปราบพญามารที่รังควาน

8. การศึกษาพุทธประวัติให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างไร
 - ก. เป็นการเผยแพร่พุทธประวัติ
 - ข. เป็นแบบอย่างการทำความดี
 - ค. เป็นการเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
 - ง. เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา

9. ข้อใด มีใช่ เหตุผลที่พระพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมแก่เบญจวัคคีย์ก่อนใครๆ
- เพราะทรงคิดว่าปัญจวัคคีย์ เป็นผู้อาวุโสกว่าผู้อื่น
 - เพราะต้องการให้ปัญจวัคคีย์เป็นสภากษัตริย์แห่งการตรัสรู้
 - เพราะนึกถึงอุปการะคุณที่ปัญจวัคคีย์เคยรับใช้มาก่อน
 - เพราะต้องการเปลื้องความเห็นผิดของปัญจวัคคีย์
10. เจ้าชายสิทธัตถะทรงศึกษาวิชาในข้อใด กับอาหารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส
รามบุตร
- ฝึกปฏิบัติโยคะ
 - ความรู้ทางศิลปะศาสตร์
 - ฝึกจิต บำเพ็ญตบะ
 - บำเพ็ญทุกกรกิริยา

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

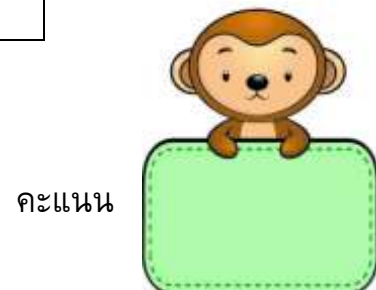
เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ภาคผนวก

แบบทดสอบก่อนเรียน

เฉลย

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	คำตอบ
1	ข
2	ก
3	ง
4	ข
5	ง
6	ง
7	ข
8	ก
9	ข
10	ก

ใบกิจกรรมที่ 1.1

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. เขียนบรรยายภาพพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
2. วิเคราะห์ข้อคิด และคุณธรรมที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพพุทธประวัติ พร้อมทั้งวิเคราะห์คตินิยมจากภาพ

บรรยายภาพ

ขณะที่กำลังนั่งบำเพ็ญเพียรทางจิตที่ใต้ต้นโพธิ์ ได้มีเหล่ามารมาขัดขวางทำลายมิให้ได้ตรัสรู้ มารได้กล่าวหาว่าพระสิทธัตถะมาแย่งบัลลังก์ที่ใต้ต้นโพธิ์ ซึ่งเป็นของตนไป พระพุทธองค์ จึงทรงยื่นพระหัตถ์ชี้ลงที่พื้นดินเพื่อขอให้แผ่นดินเป็นพยาน ได้มีพระแม่ธรณีผุดขึ้นจากพื้นดิน เพื่อเป็นพยานให้กับพระองค์ พร้อมบิภมวอยผมเป็นน้ำท่วมเหล่ามารจนพ่ายแพ้ไป

คตินิยมจากภาพ

สติ คือ ความรู้ตัวทั่วพร้อม ควบคุมให้จิตมั่นคงไม่หวั่นไหวจะหยุดยั้งสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้น ได้ดังที่พระพุทธองค์ทรงใช้สติสู้กับมารที่มาผจญได้สำเร็จ

ที่มา : <http://buddhismarticles.com/?p=682>

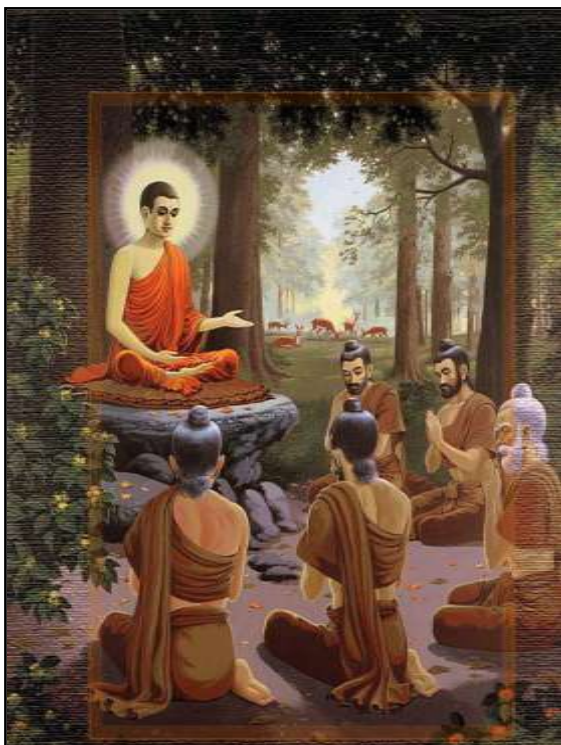
บรรยายภาพ

พระสิทธัตถะก็ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต จนบรรลุ
ญาณทั้ง 3 ตามลำดับคือ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ
คือ ทรงระลึกชาติได้ จุตูปปาตญาณ คือ ทรงรู้
การจุติและ การเกิดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย มีตา
ทิพย์ หูทิพย์ และอสาวิกขยญาณ คือ ตรัสรู้
อริยสัจ 4 ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่
ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15
ค่ำ เดือน 6

คติธรรมจากภาพ

ความพยายามจะนำมาสู่ความสำเร็จตาม
เป้าหมายที่วางไว้ และควรวางแผนอย่างรอบคอบ

ที่มา : <http://www.dhammajak.net/forums/viewtopic.php?t=46078>

บรรยายภาพ

โปรดบัญญัติศรัทธา ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ทรง
แสดงปฐมเทศนา เรียกว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
หลังจากฟังพระธรรมเทศนา โภณทัณฑุญะ ได้
ดวงตาเห็นธรรม จึงทูลขอบวช นับเป็นพระสงฆ์
องค์แรกในโลก ต่อจากนั้นทรงแสดงธรรมเทศนา
โปรดอีก 4 ท่าน จนเกิดความเข้าใจธรรมและทูล
ขอบวชตามลำดับ ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 จึงสำเร็จเป็น
พระอรหันต์

คติธรรมจากภาพ

การมีความรู้ในเรื่องใด ๆ ควรที่จะนำสิ่งดี ๆ
เหล่านั้นบอกกล่าวแก่ผู้อื่นด้วยเพื่อประโยชน์ใน
ภายภาคหน้า

ที่มา : <https://teerapong081.files.wordpress.com/2012/12/image-09-1pw.jpg>

ใบกิจกรรมที่ 1.2

เฉลย

เรื่อง : พุทธประวัติ ตอนผจญมาร ตรัสรู้ สั่งสอน (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. อธิบายพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนได้
2. วิเคราะห์ถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติเพื่อการตรัสรู้ได้
3. อธิบายความหมายของคำว่ามีมารในทางพระพุทธศาสนาได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติ แล้วเขียนลงในแผนภาพ

การตรัสรู้ พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรจนบรรลุญาณทั้ง 3 คือ ความหยั่งรู้ในชาติภพก่อน ๆ ทรงรู้การจุดและการเกิดของสรรพสัตว์ และตรัสรู้ อริยสัจ 4 คือการที่ พระพุทธเจ้าทรงค้นพบความจริงตามธรรมชาติ แล้วนำมาชี้แจง สัจธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบคือ อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สอน ให้รู้จักความทุกข์ รู้จักสาเหตุของทุกข์ รู้ถึงความดับทุกข์ และหนทางในการดับทุกข์

การผจญมาร ก่อนการตรัสรู้ พญามารยกทัพมารมาขัดขวาง การบำเพ็ญเพียรของพระสิทธัตถะ โดยกล่าวอ้างว่าบัลลังก์ที่ประทับเป็นของตน พระสิทธัตถะจึงทรง เหยียดนิ้วชี้ลงที่แผ่นดิน พระแม่ธรณีจึงมาเป็นพยานโดยการบีบมวยผม ให้น้ำอันเกิดจากการให้ทานของพระสิทธัตถะไหลออกมาท่วมพญามารและทัฬหมาร จนต้องล่าถอยออกไป เหตุการณ์นี้เปรียบมาร คือสิ่งที่ขัดขวางบุคคลจากคุณความดี การยึดติดในมารเกิดขึ้นในจิตใจของคนทุกคน การผจญมาร และชนะมารของพระพุทธเจ้าเป็นการแสดงให้เห็นว่า มนุษย์สามารถเอาชนะกิเลสที่เกิดในใจตนได้

การสั่งสอน พระองค์เจ้าทรงพิจารณาถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่บุคคลต่าง ๆ โดยทรงมี หลักการสั่งสอน คือ ทรงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปรียบเทียบบุคคลกับบัว 4 เหล่า คำนึงถึงเนื้อหาที่สอน คือ การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับบุคคล

ใบกิจกรรมที่ 1.3

เฉลย

เรื่อง : ตามรอยพระพุทธเจ้า (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

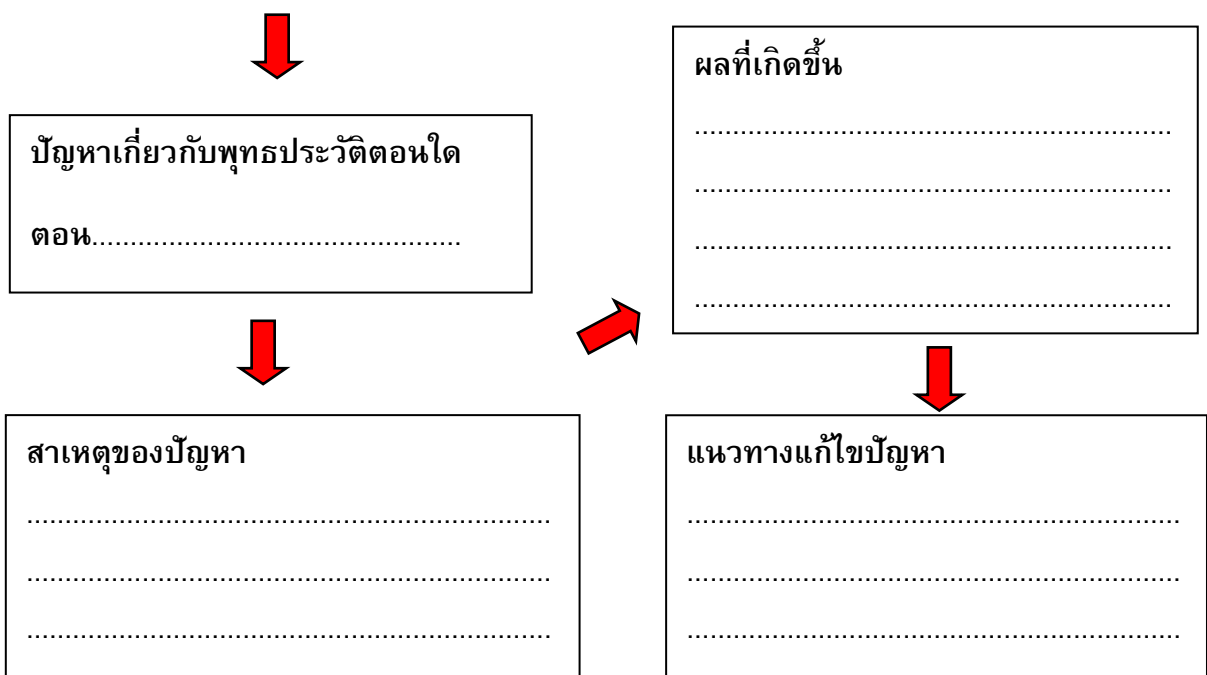
จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. วิเคราะห์พุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธประวัติตอนการผจญมา การตรัสรู้ การสั่งสอน แล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหา และแนวทางการแก้ไข แล้วบันทึกลงแผนภาพ

ปัญหาที่เกิดขึ้น

.....อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน.....

แบบทดสอบหลังเรียน

เฉลย

เรื่อง : พุทธประวัติ (10 คะแนน)

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

คำชี้แจง : 1. แบบทดสอบปรนัยฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	คำตอบ
1	ค
2	ข
3	ก
4	ง
5	ง
6	ข
7	ง
8	ข
9	ก
10	ก

แบบบันทึกคะแนน

ชุดกิจกรรมที่ : ชื่อชุด :

ตัวชี้วัด : ม.2/5 วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

กิจกรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
แบบทดสอบก่อนเรียน	10 คะแนน	
ไปกิจกรรมที่ 1.1	10 คะแนน	
ไปกิจกรรมที่ 1.2	10 คะแนน	
ไปกิจกรรมที่ 1.3	10 คะแนน	
แบบทดสอบหลังเรียน	10 คะแนน	
รวมคะแนน	50 คะแนน	

บรรณานุกรม

พุทธทาสภิกขุ. 2535. พุทธประวัติประกอบภาพสำหรับเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

บุษบง โควินท์. 2558. พุทธประวัติ. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

วิทย์ วิศทเวทย์ และคณะ. พระพุทธศาสนา ม.2. กรุงเทพฯ: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

<http://buddhismarticles.com/?p=682>

<http://www.dhammadai.org/buddhism/buddha01.php>

http://www.dharma-gateway.com/buddha/buddha-history/buddha-history_05.htm

<https://dhamma.mthai.com/principle/449.html>

<https://hilight.kapook.com/view/37629>

<http://www.larnbuddhism.com/puttaprawat/tassaru/>

<http://www.learntripitaka.com/History/Buddhist.html>

<http://www.visudhidham.com/joomla/th/thebuddha.html>